

Vastineet Hautalammen kaivoksen asemakaavan ja asemakaavan muutoksen kaavaehdotuksesta saatuihin lausuntoihin

Kaavaehdotus on ollut julkisesti nähtävillä Outokummun kaupunkirakennelautakunnan 22.1.2025 § 4 päätöksen mukaisesti. Kaavaehdotus oli nähtävillä ajalla 30.1.–3.3.2025.

Lausunnot pyydettiin seuraavilta viranomaistahoilta ja yhdistyksiltä:

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto, Pohjois-Karjalan ELY-keskus, Pohjois-Savon ELY-keskus, Pohjois-Karjalan pelastuslaitos, Museovirasto, Pohjois-Karjalan alueellinen vastuumuseo, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto, Outokummun Golfseura ry, Outokummun Energia Oy, Outokummun luonnonystävät ry, Outokummun Omakotiyhdistys ry, Pohjois-Karjalan ympäristöterveys.

Seuraavat tahot ilmoittivat, etteivät anna lausuntoa: Turvallisuus- ja kemikaalivirasto ja Outokummun Energia Oy.

Seuraava taho ei antanut lausuntoa: Outokummun Golfseura ry.

Lisäksi tiedotettiin kirjeellä erikseen lähialueen naapureita ja kaava-alueen maanomistajia. Muistutuksia ei jätetty.

Palautetekstejä on voitu lyhentää.

Palaute

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto	2
Pohjois-Karjalan ELY-keskus	2
Pohjois-Savon ELY-keskus	8
Museovirasto	9
Pohjois-Karjalan alueellinen vastuumuseo	11
Pohjois-Karjalan pelastuslaitos	12
Outokummun Omakotiyhdistys ry	13
Pohjois-Karjalan ympäristöterveys	13
Outokummun luonnonystävät ry	15

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

Asia	Vastine ja toimenpiteet
[...] Pohjois-Karjalan maakuntaliitto toteaa, että kaava-alue sijoittuu voimassa olevassa Pohjois-Karjalan maakuntakaava 2040:ssä kokonaan kaivosalueelle. Kaivospiiriin kuulumattomia alueita rajauksen sisällä ei maakuntakaavan tarkkuus huomioiden esitetä. Maakuntakaavan prosessi sekä merkinnät ja määräykset on dokumentoitu asiallisesti. Lisätietona kaavaselostukseen todetaan, että laadinnassa oleva Pohjois-Karjalan maakuntakaava 2040 2. vaihe on tällä hetkellä (3.2.2025 saakka) viranomaislausunnoilla. Asemakaava-alueella sijaitseviin maakuntakaavamerkintöihin ei ole tehty muutoksia luonnosvaiheen jälkeen.	Merkitään tiedoksi. Ei toimenpiteitä.
Pohjois-Karjalan maakuntaliitto on lausunut kaavasta luonnosvaiheessa, jolloin kaava oli nähtävillä 4.4.-6.5.2024. Kaavaluonnoksessa esille nostetut kysymykset on kaavaehdotukseen siirryttäessä ratkaistu. Pohjois-Karjalan maakuntaliitolla ei ole huomauttamista Hautalammen kaivoksen asemakaavasta ja asemakaavan muutoksesta.	Merkitään tiedoksi. Ei toimenpiteitä.
Tiedoksi, että maakuntaliitto laatii maakunnan potentiaalisista aurinkovoima-alueista selvitystä, joka julkaistaan keväällä kaavan oheismateriaalina. Painotus on suurimmissa yli 100 hehtaarin kohteissa, mutta myös Keretin alueen potentiaali havaittiin ja se mainitaan tulevaisuuden potentiaali-alueita esittelevissä kohdekorteissa. Alueen kehittämiselle kohti aurinkovoimapuistoa näyttää olevan hyvät edellytykset, sillä yksityiskohtaisempi suunnittelu on jo käynnissä.	Merkitään tiedoksi. Ei toimenpiteitä.

Pohjois-Karjalan ELY-keskus

Asia	Vastine ja toimenpiteet
[...] Alueidenkäyttö Hautalammen kaivoshankkeen toteuttaminen kaavaselostuksessa yleispiirteisesti kuvatulla tavalla edellyttää useita rinnakkaisia lupamenettelyitä. Asemakaavan laatiminen on yksi näistä menettelyistä. Kaivoshankkeen toteuttamisen muista viranomaismenettelyistä keskeisiä ovat kaivoslupa ja ympäristölupa, jotka ohjaavat kaivostoimintaa omista näkökulmistaan. Olennaista on pystyä erottamaan viranomaismenettelyiden erot toisistaan. Keskeinen yhteinen tietopohja kaikille menettelyille on Hautalammen ympäristövaikutusten arviointiselostus (20.3.2023) ja selostusta koskeva perusteltu päätelmä (18.7.2023).	-

Asemakaavan tarkoitus on osoittaa tarpeelliset alueet eri tarkoituksia varten ja ohjata rakentamista ja muuta maankäyttöä paikallisten olosuhteiden, kaupunki- ja maisemakuvan, hyvän rakentamistavan, olemassa olevan rakennuskannan käytön edistämisen ja kaavan muun ohjaustavoitteen edellyttämällä tavalla (AKL 50 §). Asemakaavalla siis keskitytään alueiden käyttötarkoitusten ja niiden maantieteellisen sijoittumisen osoittamiseen sekä rakentamisen ohjaamiseen sekä kaavan että lainsäädännön tavoitteiden puitteissa. Lisäksi kaivoslakiin kesäkuusta 2023 saakka sisältynyt velvoite kaivostoiminnan perustamisesta oikeusvaikutteiseen kuntakaavaan tuo kaavoituksen kautta mukaan paikallisen hyväksyttävyyden elementin.

- Kaavakartta merkintöineen ja määräyksineen tulee ohjaamaan suunnittelualueen käyttöä ja rakentamista sitovasti rakentamiseen liittyvissä lupamenettelyissä. Se on lisäksi otettava huomioon kaivosluvasta ja ympäristöluvasta päätettäessä, näitä lupia koskevan erityislainsäädännön edellyttämällä tavalla. Kaavakartan ja kaavamääräysten sisältöä ja tarkoituksenmukaista ohjaustarkkuutta on käyty läpi useaan otteeseen Outokummun kaavoittajan kanssa. Kaavaan on pyritty sisällyttämään sellaisia merkintöjä ja määräyksiä, joilla on merkitystä erityisesti kaivosalueeseen rajautuvien muiden alueiden ja alueen erityisten ominaisuuksien kannalta, ottaen huomioon muiden lakien mukaisissa menettelyissä käsiteltäviksi tulevat asiat. ELY-keskuksen käsityksen mukaan ohjaavuudessa on päästy kaavan tarkoitus huomioiden sopivaan tarkkuustasoon.

- Käyttötarkoituksimerkintöjä kaava-alueella on vain kolme; kaivosalue (EK), suojeluvieralue (EV) ja lähivirkistysalue (VL). Vieralueet kytkeytyvät kaivoksen ulkopuoliseen maankäyttöön ja sen suojaamiseen kaivostoiminnan haitoilta. Kaavan olennaisin sisältö sijoittuu kaivosalueelle (EK), jonka sisäiset merkinnät ovat varsin ohjaavia, näennäisestä yksinkertaisuudestaan huolimatta. EK-alueen sisällä osoitetaan eri käyttötarkoituksiin varattavat osa-alueet, rakentamisen sijainti ja määrä, rakennussuojelun ratkaisut, maiseman muuttumiseen vaikuttavat keskeisimmät maarakenteet, liikenteen perusratkaisu, voimajohdot, virkistyskäyttö (golf ja reitit) ja alueen luontoarvot ja niiden huomioon ottaminen.

- ELY-keskus nosti esiin aiemmassa lausunnossaan Keskimäisen Hautalammen pohjoispuolelle sijoittuvat päällekkäiset merkinnät prosessivesialtaalle (pr) ja rakentamiselle. Lausuntoon annetun vastineen mukaan päällekkäinen merkintä on perusteltavissa kaivoksen toiminnan tarpeilla. Vedenkäsittelylaitos

tulee altainen välittömään läheisyyteen tai jopa selkeytysaltaan päälle. Asiaan ei ole tarvetta palata.

Kaavaehdotuksessa golfkenttää varten varattua ohjeellista alueen osaa (vu-1) koskevaa määräystä on muutettu siten, että alueelle saa sijoittaa kaivostointia palvelevia maanalaisia johtoja, mutta luonnosvaiheessa ollut, oikeusvaikutukseltaan epämääräinen kieltä sijoittaa "kaivostointoja, joista voi olla merkittävää häiriötä tai haittaa golfkentän käytölle tai pelaajien turvallisuudelle" on jätetty pois. Ehdotuksen mukainen määräys on selvästi parempi. Se kieltää muiden kaivostoinnin rakenteiden tai toimintojen kuin maanalaisten johtojen sijoittumisen kentän alueelle. Tämä yhdessä sen kanssa, että kaivostoinnin liikennettä ei saa ohjata kentän alueelle, turvaa riittävästi golfkentän toimintamahdollisuuden kaivosalueella. Osa-aluemerkinnän raja on kaavassa ohjeellinen, mikä antaa puolestaan riittävän jouston kaivostoinnin tarpeille. Tällä tavalla ratkaistuna ei kuitenkaan synny tilannetta, jossa toiminnat olisivat keskenään ristiriidassa. Kaavaselostuksessa olevat kyseisen kaavamääräyksen kuvaukset on syytä muuttaa kaavakarttaa vastaavaksi (sivut 58 ja 60).

Yhtä lukuun ottamatta kaikilta kaivostoinnin rakennusaloilta on luonnosvaiheen jälkeen poistettu rakennuksen enimmäiskorkeutta osoittava merkintä. Enimmäiskorkeuden osoittavat merkinnät tulee palauttaa, koska muuten on erittäin vaikea arvioida sitä, miten uusi rakentaminen tulee vaikuttamaan mm. suojellun Keretin kaivostornin ja siilojen asemaan maisemassa. 35 metrin enimmäiskorkeus mahdollistaa paljon, mutta samalla turvaa vanhan kaivostornin hallitsevan maisemallisen aseman. Joustavuutta toteuttamiseen turvaa mahdollisuus poikkeamiseen (rakentamislaki 751/2023, 57 §). Mahdollisen poikkeamisen yhteydessä tulee myös huomioiduksi rakennetun ympäristön arvojen säilyminen osana poikkeamisen edellytyksiä (57.2 § kohta 3). Golfkentän huoltorakennuksen rakennus- alalle ja aurinkovoimalan alueelle on osoitettu kerrosluku 2, mihin ei ole huomautettavaa.

Kaavaehdotukseen on tuotu alueen luoteisosaan uutena elementtinä ohjeellinen energiahuollon alue, jolle saa sijoittaa aurinkovoimalan. Aurinkovoimalan teho tulee olemaan enintään 20 MWp. Tarkoituksena on, että tuotettu sähköenergia tulee vain kaivoksen käyttöön. Voimala-alueen laajuus on noin 26,3 ha. Suurin osa alueesta sijoittuu puuttomalle alueelle tai taimikkoalueelle. Lounaisreunassa on metsäisempää aluetta. Aurinkovoimala-asiaa on kaavaselostuksessa käsitelty erittäin vähän.

Kaavahankkeen päätarkoitus on mahdollistaa kaivostointia Hautalammen alueella.

Kaavaselostus korjataan sivujen 58 ja 60 osalta.

Rakennusten enimmäiskorkeusmerkinnät palautetaan asemakaavaan.

Aurinkovoimalaa on käsitelty kaavaselostuksessa suppeasti, koska se on päätetty käsitellä kattavammin erillisessä liitteessä. Voimalaa on kuitenkin käsitelty kaavaselostuksen vaikutusarvioinnissa maiseman ja ilmaston osalta. **Ei toimenpiteitä.**

-

Aurinkovoimalarakentamiselle varattu alue sijaitsee kaivosalueen sisällä. Aurinkovoimalan toteuttamista ohjataan varsin niukoilla mutta sinänsä riittävillä määräyksillä. Aurinkovoiman vaikutuksia on kuvattu ja arvioitu erillisessä vaikutusarvioinnissa (liite 9). Voimalarakentamisen vaikutukset ovat huomattavasti kaivostoimintaa vähäisemmät.

Kaavaselostuksen sivulta 48 alkavassa Sysmäjärven Natura-arviointia koskevassa luvussa arvioidaan YVA-selostuksessa käsitellyistä rikastushiekka-altaan sijoitusvaihtoehtoista (VE1 ja VE2) aiheutuvia vaikutuksia. Kaavaehdotus perustuu yksiselitteisesti vaihtoehdon 2 mukaiseen ratkaisuun. Vaikka Natura-arvioinnin yhteydessä vaihtoehdot olivat edelleen tarkasteltavina, olisi väärinkäsitysten välttämiseksi syytä selventää kaavaselostuksen lukijalle tässäkin luvussa, että toteutettava vaihtoehto on valittu.

Kaavaselostuksessa mainitaan muutamissa kohdissa maankäyttö- ja rakennuslaki. Maankäyttö- ja rakennuslain nimi on muuttunut alueidenkäyttölaiksi (AKL, 132/1999). Myös rakennuslupa on muuttunut rakentamisluvaksi rakentamislain voimaan tulon myötä. Selostuksen sivulla 8 puhutaan ”viime vuoden kesäkuussa voimaan tulleesta kaivoslain muutoksesta”. Tällä varmastikin tarkoitetaan kaivoslain (621/2011) muutosta 505/2023, joka on tullut voimaan 1.6.2023 ja joka liittyy kaavoituksen asemaan kaivosluvan myöntämisen edellytyksissä (47 §). Kehotetaan tarkistamaan ja päivittämään asiakirjat ennen hyväksymiskäsittelyä voimassa olevien lakien mukaisiksi.

Rakennettu kulttuuriympäristö ja maisema

Kaavaratkaisussa on varmistettava, että rakennus-suojelulain nojalla suojeltuja Keretin kaivostornin ja siihen liittyvien siilojen kuntoa ja arvoja ei vaaranneta. Suojeltujen rakennusten osalta on olennaista, että niiden ominaisuuksista, kunnosta ja säilymiseen vaikuttavista tekijöistä on riittävästi tietoa. Tähän liittyviä selvityksiä ovat kaava-aineistoon sisältyvät Keretin kaivostorni ja siilot, Rakenteiden kuntotutkimus ja rakenneselvitys (Afry Building Finland, 2023), Keretin kaivostorni, Rakennushistoriaselvitys (Afry Building Finland, 2023), Keretin tornin kallistumamittaukset (Sumipa Oy, 2022) ja Hautalammen kaivos, Alustava arvio louhintatärinän vaikutuksista (Forcit Consulting Oy, 2024).

Edellä mainittujen selvitysten ja arvioiden sisältö muodostaa kokonaisuuden, joka antaa kaavan laatimista varten riittävän käsityksen suojellun rakennuskohteen rakenteista ja rakenteellisesta kunnosta. Keretin tornin ja siilojen kunnossa pitämisen kannalta tiedot ovat kuitenkin edelleen puutteellisia, ja

Kaavaselostusta tarkennetaan sivun 48 osalta.

Kaavaselostusta tarkennetaan MRL/AKL-muutoksen ja kaivoslain osalta.

-

Tieto on toimitettu kaivosyhtiölle tornin ja siilojen tarkempien tietojen selvittämiseksi. **Ei toimenpiteitä asemakavassa.**

omistajan olisi syytä jatkaa selvittämistä Rakenteiden kuntotutkimuksen ja rakenneselvityksen (2023) toimenpidesuosituksen mukaisesti.

Tärinää koskevaa alustavaa asiantuntija-arviota ei ollut käytettävissä vielä kaavaluonnosvaiheessa. Kaivostoimintaan liittyvä louhintatärinä on mahdollinen riski suojeltujen rakennusten säilymiselle. Kaavaehdotukseen on selvityksen perusteella lisätty louhintatöitä koskeva määräys, jonka tarkoituksena on varmistaa, että louhintatyöstä aiheutuva tärinä ei ylitä rakenteiden, rakennuksien, herkkien laitteiden ja toimintojen sekä asutuksen tärinälle annettuja tai annettavia ohjearvoja. Kaavamääräys edellyttää laadittavaksi louhintatyön ympäristöselvityksen, jonka perusteella tarkennettaisiin kaivostornin rakennusten ja rakennelmien osalta laskennalliset tärinäohjearvot. Asiantuntija-arviossa viitataan RIL ry:n (Rakennetun ympäristön akateemiset) julkaisun RIL 253-2010: Rakentamisen aiheuttamat tärinät käyttämiseen apuna ohjearvojen määrittämisessä.

Esitetty louhintatärinää koskeva kaavamääräys on pääsisällöltään riittävä. Määräykseen olisi lisättävä velvoite toimittaa laadittava louhintatyön ympäristöselvitys sekä tärinän mittausohjelman mukaisten Keretin tornin ja siilojen tärinämittausten tiedot valtion ympäristöhallinnon rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain mukaisista asioista vastaavalle viranomaiselle ja museoviranomaiselle. Tiedot ovat tarpeellisia suojellun kohteen säilymisen seurannalle. Valtionhallinnon uudistuksessa rakennusperintölain mukaiset viranomaistehtävät ovat tämänhetkisen käsityksen mukaan siirtymässä vuoden 2026 alussa aloittavalle Lupa- ja valvontavirastolle.

Entiselle veturitallille on osoitettu merkintä mr-1. Merkintään liittyvään määräykseen esitetään lisäystä, että ennen kohdetta koskevan rakentamislain mukaisen lupapäätöksen tekemistä museoviranomaiselle on varattava tilaisuus antaa hakemuksesta lausunto.

Kaavaehdotuksessa on määräys, joka kieltää uusien rakennuskohteiden rakentamisen alle 25 metrin etäisyydelle srs-merkitystä kohteesta. Määräys auttaa osaltaan vaalimaan suojeltuja Keretin kaivostornia ja siiloja.

Luonnonympäristö

Hautalammen alueen kasvillisuutta ja luontotyyppejä on selvitetty vuosina 2006 ja 2021. Vuonna 2024 selvityksiä täydennettiin viitasammakko-, lepakko- ja linnustoselvityksillä.

Viitasammakkoa havaittiin laajalla alueella kaikissa muissa lammissa paitsi Alimmaisessa Hautalamessa, jossa lajia ei havaittu. Tämän lisäksi

Yleismääräys 6:een lisätään, että louhintatyön ympäristöselvitys ja tärinän mittausohjelman mukaisten Keretin tornin ja siilojen tärinämittausten tiedot tulee toimittaa valtion ympäristöhallinnon rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain mukaisista asioista vastaavalle viranomaiselle ja museoviranomaiselle, jolloin ko. tahojen on mahdollista arvioida ja ottaa kantaa selvityksen riittävyyteen.

Mr-1-määräykseen lisätään, että ennen kohdetta koskevan lupapäätöksen tekemistä museoviranomaiselle on varattava tilaisuus lausunnon antamiseen.

viitasammakoita oli soidinääntelevinä myös pitkässä ojassa Jyrinlammelta aina golfkentän laidalle asti sekä Keskimmäisen Hautalammen eteläpuolelle syn-tyneellä tulva-alueella. Viitasammakon elinalueet on osoitettu kaavassa s-4-merkinnällä. Kaavamääräyk-sissä on viittaus luonnonsuojelulain (9/2023, LSL) 78 §:n Euroopan unionin tiukkaa suojelua edellyttä-vien eliölajien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hä-vittämis- ja heikentämiskieltoon.

Lepakkokartoituksessa havaittiin useita lepakkola-jeja, mutta maastokäyntien ja karttatarkastelun pe-rusteella selvitysalueella ei ole soveltuvia lepakoiden lisääntymis- tai levähdyspaikkoja. Suuri havainto-määrä viittaa sellaisen olemassaoloon alueen lä-hiympäristössä. Kaava-alueella sijaitsevat lepakoi-den ruokailualueet on kaavassa merkitty luo2-mer-kinnällä. Linnustoselvityksen tulosten perusteella alueen lampien ympäristössä pesiviä vesilintuja ovat haapana, tavi ja telkkä. Muita huomionarvoisia pesi-mälintulajeja alueella ovat valkoviklo, luhtahuitti ja pajusirkku. Lisäksi alueella pesii mahdollisesti kuikka. Alueella esiintyvän kesämaitaian esiinty-misalue on huomioitu kaavamääräyksissä.

Luontoselvityksiä voidaan nyt pitää riittävinä ja selvi-tyksessä löydetty huomionarvoiset lajit on huomioitu kaavassa riittävällä tavalla.

- Merkitään tiedoksi. **Ei toimenpiteitä.**

Laaditun ympäristövaikutusten arvioinnin ja pe-rustellun päätelmän huomioiminen kaavaehdo-tuksen sisällössä

Pohjois-Karjalan elinkeino-, liikenne- ja ympäristö-keskus (POKELY) on antanut hankkeesta vastaa-valle arviointiselostuksesta YVAL 23 §:n tarkoitta-man perustellun päätelmän 18.7.2023 (asia PO-KELY/910/2020). Perusteltu päätelmä on YVA-me-nettelyn lopputuloksena syntyvä yhteysviranomaisen johtopäätös hankkeen merkittävistä ympäristövaiku-tuksista ja se tulee huomioida hanketta koskevissa lupamenettelyissä. Hankkeessa, johon on sovellettu YVA-menettelyä ja jossa on kysymys myös kaavoi-tuksesta, sekä YVA-arvioitiselostus että yhteysviran-omaisen perusteltu päätelmä ovat osa kaavoituk-seen liittyvää vaikutusten arvioimista ja huomioitava myös kaavahankkeessa.

-

Pohjois-Karjalan ELY-keskuksen tämän kaavan luonnosvaiheessa antamassa lausunnossa lueteltiin sellaiset hankkeen jatkokäsittelyssä huomioitavat seikat, joilla voi olla erityistä merkitystä laadittavan kaavan sisällön kannalta ja joihin voi olla mahdollista vaikuttaa nimenomaan kaavan merkinnöillä ja mää-räyksillä. Nämä on huomioitu jatkoselvityksissä, kaa-vaehdotuksessa ja siihen liittyvässä selostuksessa riittävällä tavalla.

Merkitään tiedoksi. **Ei toimenpiteitä.**

Ilmastovaikutukset ja luonnonvarojen käyttö

Ilmastovaikutuksia on arvioitu YVA-menettelyn yhteydessä ja sekä kaivosalueelle suunnitellun aurinkovoimahankkeen vaikutusarviointiraportissa. Yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä, arvioidut ilmastovaikutukset (hillintä, sopeutuminen) ja haitallisten vaikutusten lieventämiskeinot tulee edelleen huomioida hankkeen jatkosuunnittelussa ja toteutuksessa.

ELY-keskuksen luonnosvaiheen lausunnon mukaisesti asemakaavaan on sisällytetty yleismääräys maamassojen kierrättämisestä alueella. Aurinkovoimaa koskevan kaavamääräyksen mukaan voimala tulee rakentaa ensisijaisesti puuttomalle, harvaan kasvaneelle tai taimikkoalueelle, ja vasta näiden jälkeen metsäalueelle. Ehdotetuilla kaavamääräyksillä ja jo luonnosvaiheeseen sisältyneellä yleismääräyksellä puuston säilyttämisestä on mahdollista osaltaan lieventää hankkeesta aiheutuvia kielteisiä ilmastovaikutuksia. Niin kaivoshankkeen kuin siihen kytkeytyvän aurinkovoimahankkeenkin suunnittelussa ja toteutuksessa tulisi pyrkiä metsäisten alueiden säilyttämiseen hiilinieluinä ja -varastoinä.

Pohjois-Savon ELY-keskus

Asia	Vastine ja toimenpiteet
[...]	
Pohjois-Savon ELY-keskuksen liikenne ja infrastruktuuri -vastuualue on lausunut luonnosvaiheesta keväällä 2024. Luonnosvaiheen lausunnossaan ELY-keskus mainitsi mm. eteläisen ohjeellisen rikastushiekka-altaan sijainnista suhteessa suunniteltuihin uusiin vaihtoehtoihin Kuusjärventien (seututie 504) linjauksiin osana valtatie 9 kehittämistä Kuusjärven kohdalla. Kaivospiiri ja myös rikastushiekka-allas sijoittuvat suunniteltujen Kuusjärventien uusien linjavaihtoehtojen kohdalle. Lainvoimainen kaivospiirin alue on osoitettu asemakaavan ehdotuksessa kaivosalueena (EK), johon on osoitettu mm. ohjeellisen rikastushiekka-allas. Luonnosvaiheesta annetun lausunnon vastineen perusteella rikastushiekka-allasta ei voi siirtää tai supistaa Kuusjärventien puolelta. Myös kaivoshankkeen edellyttämä Jyrinmäen yksityistien siirto sijoittuu yksityistien eteläosassa suunnitellun uuden valtatie 9 ja Kuusjärventien eritasoliittymän alueelle.	-
Kaavan luonnosvaiheessa valtatie ja Kuusjärventien jatkosuunnittelun ajankohdasta ei ollut tietoa. Joulukuussa 2024 valtatie 9 välillä Tuusniemi – Outokumpu jatkosuunnittelu sai rahoitusta. Rahoituksen saanut jatkosuunnittelu tultaneen kohdistamaan	Ei toimenpiteitä asemakaavassa. Kaavaselostukseen lisätään kuitenkin maininta vt9:n suunnittelun määrärahän myöntämisestä, ja että suunnittelu Kuusjärven kohdalla alkanee

kahteen erilliseen osaan, joista toinen koskettanee Kuusjärven kohtaa, ns. Kuusjärven oikaisua. Kuusjärven kohdan jatkosuunnittelu vaatii tiivistä vuoropuhelua ELY-keskuksen ja Outokummun kaupungin sekä tarvittaessa FinnCobalt Oy:n välillä kaivoshankkeen tiimoilta. ELY-keskus tiedottaa keskeisiä osapuolia suunnittelun alkamisesta erikseen.

lähiaikoina. Lisäksi suunnittelu tulee tapahtumaan yhteistyössä ELY-keskuksen, Outokummun kaupungin ja tarvittaessa FinnCobalt Oy:n välillä.

Museovirasto

Asia	Vastine ja toimenpiteet
------	-------------------------

[...]

Kaavaehdotus

Pääosa suunnittelualueesta on osoitettu kaivosalueeksi (EK), joka kattaa suunnilleen kaivospiirin alueen. Kaivostoimintaan liittyvää rakennusoikeutta on osoitettu yhteensä 24 500 kerrosalaneliömetriä jaetuna muutamille ohjeellisille rakennusaloille. Suurimman rakennusoikeuden omaavalle rakennusosalalle on annettu rakennusten enimmäiskorkeusrajoitus (35 metriä). Suunnittelualueen lounaisosaan toteutettavan rikastushiekka-altaan reunavallit nousevat nykyisestä maapinnasta noin 17 metrin korkeuteen, myöhempien mahdollisten altaan sisäänpäin tehtävien korotusten jälkeen noin 22 metrin korkeuteen.

Kaava-alueelle sijoittuvat uudet rakennukset ja rakennelmat ovat siis selvästi matalampia kuin lähes satamerinen vanha kaivostorni. Torni siiloineen sijoittuu kallion painuma-alueen ulkopuolelle, joten tulevalla louhinnalla ei arvioida olevan vaikutuksia Keretin kaivostorniin.

Keretin vanha kaivostorni siiloineen on kaavaehdotuksessa osoitettu rakennussuojelulainsäädännöllä suojelluksi, merkinnällä srs-1. Merkintään liittyvän asianmukaisen määräyksen mukaan *Kohdetta koskevasta suunnitelmista tulee pyytää Museoviraston lausunto.*

Asemakaavaehdotuksen tausta-aineistoihin kuuluva kaivostornin kuntotutkimus käsittää tornin ja siilojen kuntotutkimuksen sekä rakenneselvityksen. Tutkituilta osin tornin betonirakenteen kunto on todettu tyydyttäväksi, betonin lujuus hyväksi eikä merkkejä rapautumisesta ole havaittu. Tutkimusta on kuitenkin esitetty täydennettäväksi näytteenotolla tornin ja siilojen yläosista. Rakenteiden säilymisen kannalta olennaiseksi on todettu niihin kohdistuvan kosteusrasituksen pienentäminen (vesikatot, ikkunat, rakennosien liittymien tiiviys). Tornin kallistumaa on seurattu syksystä 2022 alkaen.

Kaivosyhtiön toimeksiannosta on laadittu arvio louhintatärinän vaikutuksista. Sen mukaan suunnitelmien ja valokuvien perusteella Keretin kaivostorni ja siilot ovat liukuvalettuja raudoitettuja

betonirakenteita. Torni on perustettu kallion varaan, ja tornin vanhin siilo kaivinpaalujen varaan. Tornin uusin siilo on todennäköisesti perustettu maanvaraisesti paksun peruslaatan päälle. Arvioraportissa ehdotetaan laadittavan louhintatyön ympäristöselvitys, jossa määritetään tarkemmin kaivostornin rakennusten ja rakennelmien osalta laskennalliset värinäohjearvot. Ohjearvojen määrittäminen esitetään tehtäväksi RIL 253-2010: *Rakentamisen aiheuttamat värinät* -julkaisun tai sen uudemman painoksen mukaisesti. Arviossa esitetään myös, että kaivostorni katselmoidaan ja havaitut halkeamat, raot ja muut viat kirjataan ennen räjäytystöiden aloittamista. Kaivostornin rakennelmiin kohdistuvaa räjäytystärinää voidaan arvioida suorittamalla koelouhintoja pienillä momentaanisilla räjähdysainemäärillä, ja värinää mitataan tarvittaessa tornin eri tasoilta.

Museoviraston kanta

Keratin vanhan kaivostornin välittömään läheisyyteen tulee kaavaehdotuksen mukaan sijoittumaan kaivostoiminnan uudisrakennuksia. Niiden vaikutuksia lieventää jossain määrin kaavaehdotuksen yleismääräys nro 4: *Uusien rakennuskohteiden rakentaminen alle 25 metrin etäisyydelle srs-merkitystä kohteesta on kielletty*. Määräys vähentää kaivostornille mahdollisesti aiheutuvia värinähaittoja. Kuten louhintatärinää koskevassa arviossa on todettu, torniin joutuva värinää on tarpeen mukaan seurattava kaivoksen louhintatöiden ajan, ja räjäytysten koot mitoitettava värinäohjearvot huomioiden. Kaavaehdotuksen yleismääräyksiin sisältyykin seuraava asianmukainen määräys nro 6: *Louhintatyö on suunniteltava ja toteutettava siten, ettei rakenteiden, rakennuksien, herkkien laitteiden ja toimintojen sekä asutuksen värinän ohjearvoja ylitetä. Ennen louhintatöiden aloitusta on laadittava louhintatyön ympäristöselvitys, jossa määritetään tarkemmin kaivostornin rakennusten ja rakennelmien osalta laskennalliset värinäohjearvot. Louhintatyön ympäristöselvityksen yhteydessä kartoitetaan värinän haittavaikutusalue ja määritetään rakennuksille, rakenteille ja herkille laitteille värinän ohjearvot sekä laaditaan värinän mittaushjelma*.

Tulevan kaivostoiminnan uudisrakennukset sijoittuvat lähimmillään noin 700 metrin etäisyydelle lounaaseen vanhan kaivoksen RKY-alueesta, joten niiden näkyminen sinne on kaavaehdotuksen selostuksen mukaan epätodennäköistä. Rikastushiekka-allas sijoittuu noin kahden kilometrin etäisyydelle, joten myöskään sen reunavallit eivät todennäköisesti ole havaittavissa RKY-alueelta. Maisemallisten vaikutusten vähäisyydestä tulee Museoviraston näkemyksen mukaan vielä varmistua teettämällä tarvittavat havainnekuvat. Muilta osin virasto pitää

-

Näkymäkuvia ei tehdä tässä vaiheessa, mutta **kaavaselostuksen vaikutusarviointia tarkennetaan esim. maastonmuotojen, puuston korkeuden ja rakennusten sekä rikastushiekka-altaan reunavallien korkeuden perusteella.**

Todettakoon, että kaivosalueen rakennusaloille lisätään vielä rakennusten enimmäiskorkeutta rajaava määräys (35.0 m); ks. Pohjois-Karjalan ELY-keskuksen lausunto.

kaavaehdotukseen sisältyviä kulttuuriympäristöä ja suojellun kaivostornin kokonaisuutta turvaavia toimia riittävinä.

Hautalammen kaivoksen kaava-alueelta ei ole tiedossa arkeologista kulttuuriperintöä – sen osalta asemakaavasta lausumisesta vastaa kuitenkin alueellisena vastuumuseona Pohjois-Karjalan museo.

Pohjois-Karjalan alueellinen vastuumuseo

Asia	Vastine ja toimenpiteet
[...]	
Rakennetun kulttuuriympäristön kohteet	
Kaava-alueella sijaitseva Keretin kaivostorni ja sen yhteydessä olevat kaksi siltoa (1954, Palmqvist) on suojeltu rakennussuojelulain (60/1985) nojalla. Rakennussuojelulaki kumottiin vuonna 2010 ja asiassa sovelletaan lakia rakennusperinnön suojelemisesta. Suojelupäätöksen perusteluissa muun muassa todetaan, että Keretin kaivos rakennuksineen on osa suomalaista teollista kansallismaisemaa ja kaivoshistoriaa, ja kaivostorni on jo yksistäänkin symboliarvoltaan huomattava kaivostyön muistomerkki. Lisäksi tornilla todetaan olevan sekä rakennushistoriallista että maisemallista merkitystä ja valtakunnallista arvoa. Lisäksi kaivostorni on osoitettu valtakunnallisesti merkittäväksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi (RKY, Outokummun vanha kaivosalue ja Keretin kaivostorni). Kaavaehdotuksessa kaivostorni on osoitettu rakennussuojelulainsäädännön nojalla suojelluksi rakennukseksi kaavamerkinnällä srs-1. Lisäksi suunnittelualueella sijaitsee kaivostointiaan liittynyt vanha veturitalli (1956), josta on laadittu rakennusinventointi. Inventoinnista selviää, että rakennuksen alkuperäinen ulkoasu on säilynyt lähes muuttumattomana lukuun ottamatta myöhemmin tehtyä laajennusosaa. Veturitalli on huomioitu kaavaehdotuksessa merkinnällä mr-1 kulttuurihistoriallisesti merkittävänä rakennuksena, jota ei saa purkaa ilman pakottavaa syytä. Museo pitää edellä mainittuja merkintöjä ja niihin liittyviä määräyksiä pääpiirteittäin asianmukaisina.	
Merkitään tiedoksi. Ei toimenpiteitä.	

Tärinän vaikutukset

Kaavan vaikutusten arvioinnissa (5.5.1) todetaan, että kaivostoiminnan aiheuttama tärinä voi vaikuttaa vanhaan kaivostorniin. Selostuksessa tuodaan esille, että tärinän vaikutuksia kaivostorniin on huomioitu saatavilla olevan aineiston perusteella asemakaavan yleismääräyksellä 6 seuraavasti: *"Louhintatyö on suunniteltava ja toteutettava siten, ettei rakenteiden, rakennuksien, herkkien laitteiden ja toimintojen sekä asutuksen tärinän ohjearvoja ylitetä. Ennen louhintatöiden aloitusta on laadittava louhintatyön ympäristöselvitys, jossa määritetään tarkemmin kaivostornin rakennusten ja rakennelmien osalta laskennalliset tärinäohjearvot. Louhintatyön ympäristöselvityksen yhteydessä kartoitetaan tärinän haittavaikutusalue ja määritetään rakennuksille, rakenteille ja herkille laitteille tärinän ohjearvot sekä laaditaan tärinän mittausohjelma."* Selostuksesta käy ilmi, että noudatettavia tärinän raja-arvoja ei anneta asemakaavassa, vaan ne tulee määriteltäväksi louhintatöiden ympäristöselvityksessä.

Kaavan vaikutusten arvioinnin perusteella jää osittain epäselväksi, vaarantaako kaavaratkaisu alueen arvokkaan rakennusperinnön säilymisen. Rakennetun kulttuuriympäristön näkökulmasta on ehdottoman tärkeää, että myös alueen suunnittelussa turvataan valtakunnallisesti merkittävien kulttuurihistoriallisten arvojen säilyminen.

-

Kaavamääräyksissä on pyritty huomioimaan mm. vanhaa kaivostornia koskeva tieto mahdollisimman hyvin (yleismääräys 6). **Yleismääräys 6:een lisätään, että louhintatyön ympäristöselvitys ja tärinän mittausohjelman mukaisten Keretin tornin ja siilojen tärinämitausten tiedot tulee toimittaa valtion ympäristöhallinnon rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain mukaisista asioista vastaavalle viranomaiselle ja museoviranomaiselle**, jolloin ko. tahojen on mahdollista arvioida ja ottaa kantaa selvityksen riittävyyteen.

Pohjois-Karjalan pelastuslaitos

Asia	Vastine ja toimenpiteet
Kaivostoiminnan alkaminen tai siihen liittyvät muutokset kaava-alueella eivät vaikuta pelastuslaitoksen riskiruutuarviointiin.	Merkittään tiedoksi. Ei toimenpiteitä.
Alueen pelastustoimen ohjeiden mukaisen pelastustiemitoituksen täyttävät lähestymisreitit oltava alueelle useammasta suunnasta, jotta alueen lähestyminen on mahdollista savunmuodostuksesta riippumatta.	Asia ratkaistaan alueen tarkemmassa suunnittelussa.
Kaavaselostuksessa on mainittu mahdollisesta aurinkovoimalaitoksen sijoittamisesta kaivosalueelle. Aurinkovoimalaitoksen osalta suositellaan jo suunnitteluvaiheessa	Aurinkovoimala-alueelle (en-1) kaavassa on annettu määräys vähintään kahdesta eri suunnasta tulevasta, pelastustien mitoituksen täytävästä ajoväylästä. Lisäksi aurinkovoimala-alueen rakentamista koskevasta lupahakemuksesta tulee pyytää pelastusviranomaisen lausunto. Mainitun paloturvallisuusohjeen

huomioimaan Aurinkosähköjärjestelmien paloturvallisuusohje 2024.

Kaivostoiminta tulee edellyttämän kohteessa erilaisten vaarallisten kemikaalien varastointia ja käsittelyä. Onkin syytä huomioida ennakoon kohteeseen mahdollisesti käyttön tulevat kemikaalit, niiden määrät sekä sijoitus ja mahdolliset vaikutusalueet onnettomuustilanteissa.

huomioimista ei osoiteta asemakaavassa. **Ei toimenpiteitä.**

Kaavassa on yleismääräys kaivostoiminnassa käytettävien räjähdysaineiden ja kemikaalien säilyttämisestä. **Ei toimenpiteitä.**

Outokummun Omakotiyhdistys ry

Asia	Vastine ja toimenpiteet
Outokummun Omakotiyhdistys esittää huolensa kaivoksen kaava-alueella olevan merkittävä polkureitistön säilymisestä outokumpulaisten asukkaiden kaupunkiympäristön lähivirkistymisalueena. Monimuotoisen ulkoilun, virkistyksen ja lähiluonnon merkitykset ovat korvaamattomia kaupunkilaisten hyvinvoinnille sekä omaehtoiselle ja helposti saavutettavalle liikkumisen harrastamiselle. Outokummun vetovoima asumispaikana perustuu työmahdollisuuksien ja asumisviihtyvyyden tasapainolle. Keskustan lähimetsien arvo on ensisijaisesti luonnon monimuotoisuudessa ja virkistymisessä. Vaadimme virkistysalueiden ja lähimetsien säilyttämistä kaupunkilaisten virkistyskäytössä. Lisäksi toteamme, että Kuusjärventien lisääntyvä liikenne aiheuttaa tuntuva haittaa ja epä mukavuutta alueen asukkaille. Tiestön turvallisuuteen, melun ja pölyn hallintaan raskaanliikenteen reiteistä tulee kiinnittää erityistä huomiota.	Kaupungin ylläpitämät ulkoilureitit säilyvät, ja ne on merkitty kaavakarttaan. Ei toimenpiteitä. Kaivospiirin ulkopuoliset metsäalueet on merkitty kaavassa viheralueiksi (EV, suojaviheralue). Ei toimenpiteitä. Liikenneselvityksen mukaan kaivostoiminta lisää Kuusjärventien liikennettä 4,5 %, eli noin 100 ajoneuvoa vuorokaudessa. Lisäys ei ole merkittävä. Ei toimenpiteitä.

Pohjois-Karjalan ympäristöterveys

Asia	Vastine ja toimenpiteet
[...] Alueen äänitason on arvioitu nousevan osalla kaava-aluetta ympäröivistä kiinteistöistä, joten kaavassa olisi syytä huomioida myös asumisterveysasetuksen mukaiset meluntoimenpiderajat. Toiminta on suunniteltava ja toteutettava siten, että melutaso lähimmissä asunnoissa ei ylitä sosiaali- ja terveysministeriön asunnon ja muun oleskelutilan terveydellisistä olosuhteista sekä ulkopuolisten asiantuntijoiden pätevyysvaatimuksista annetun asetuksen (545/2015) 12 §:n mukaisia melun toimenpiderajoja (mm.	Mainitun asetuksen 545/2015 melun toimenpiderajat 35 ja 30 dB ovat samat kuin Valtioneuvoston melun ohjearvoja koskevan päätöksen (993/1992) sisämelun ohjearvot. Tavanomaisilla ulkoseinärakenteilla on yleisesti ottaen noin 25–30 dB:n ääntä vaimentava vaikutus. Ulkoseinän ulkopintaan kohdistuvan melun pitäisi olla noin 60–65 dB, jotta melu sisätiloissa ylittäisi päivääjän ohjearvon 35 dB.

päiväajan keskiäänitaso (klo 7–22) 35 dB ja yöajan keskiäänitaso (klo 22–7) 30 dB).

Pölyn varsinainen terveyshaitta liittyy hengitettäviin pienhiukkasiin (PM10- ja PM2,5-jakeet). Pienhiukkaset hengitettynä aiheuttavat terveysriskin, jonka suuruus riippuu hiukkasten pitoisuudessa ilmassa. Terveysriskiä voidaan arvioida mittaamalla hiukkasten pitoisuus ilmasta. Asumisterveysasetuksen perusteella hengitettävien hiukkasten (PM10) pitoisuus sisäilmassa saa olla enintään 50 µg/m³ ja pienhiukkasten (PM2,5) enintään 25 µg/m³ 24 tunnin mittauksen keskiarvona. Kaava-alueella toteutettavasta toiminnasta ei saa aiheutua pölyhaittaa lähimmissä häiriintyvissä kohteissa. Vuonna 2024 laaditun kaivoshankkeen pölyn leviämismallinnuksen mukaan kaivostoiminnasta ei aiheudu vuorokausi- tai vuosiraja-arvojen ylittymistä kaivospiirin ulkopuolella. Kaava-alueelle sijoittuu kuitenkin hyvin lähelle asutusta mahdollisesti pölyämistä aiheuttavia toimintoja, joten myös hiukkasmaisten epäpuhauksien toimenpiderajojen mahdollinen ylittyminen lähimmissä häiriintyvissä kohteissa ja pölyämisen hallinta olisi syytä huomioida kaavassa. Pölyämisen hallintaan on syytä kiinnittää erityistä huomiota myös maaperän paikoitellen sisältämän asbestin sekä muiden haitta-aineiden takia.

Tärinän ja sen vaikutusten huomioimista kaavamääräyksissä pidetään tärkeänä, jotta voidaan varmistaa, että alueelle suunnitellusta ja

Meluselvityksen mukaan melu ylittää ohjearvot vain yhden asuinkiinteistön kohdalla (kohde A7), jossa päiväajan melutaso on 57 dB, eli alle em. 60 dB. Kyseisen kiinteistön kohdalla suurin meluvaikutus johtuu Kuusjärventien liikenteestä.

Todettakoon lisäksi, että mainittua asetusta 545/2015 sovelletaan terveydensuojelulain (763/1994) nojalla tehtävään asunnon ja muun oleskelutilan terveydellisten olosuhteiden valvontaan. Tämän asetuksen fysikaalisia, kemiallisia ja biologisia altistumistekijöitä koskevia vaatimuksia ja niiden toimenpiderajoja sovelletaan tehtäessä terveydensuojelulain 27 tai 51 §:ssä tarkoitettuja päätöksiä ja määräyksiä. Kaavahankkeessa sovelletaan Valtioneuvoston päätöstä melutason ohjearvoista (993/1992), sen 1 § mukaan: *”Päätöstä sovelletaan meluhaittojen ehkäisemiseksi ja ympäristön viihtyisyyden turvaamiseksi maankäytön, liikenteen ja rakentamisen suunnittelussa sekä rakentamisen lupamenettelyissä.”*

Ei toimenpiteitä.

Kaivoshankkeen yhteydessä laaditun pölyn leviämismallinnuksen perusteella toiminnasta ei aiheudu vuorokausi- tai vuosiraja-arvojen ylittymistä kaivospiirin ulkopuolella. Ylityksiä ei aiheudu myöskään kaivospiirissä sijaitsevalla golfkentällä. Mallinnuksessa on huomioitu olemassa olevat asuin- ja lomarakennukset kaivospiirin ympäristössä. **Ei toimenpiteitä.**

Tärinän vaikutuksia on huomioitu kaavan yleismääräyksessä 6. **Todettakoon, että määräykseen lisätään, että louhintatyön**

toteutettavasta toiminnasta ei aiheudu lähimille häiriintyville kohteille tärinästä johtuvaa terveydensuojelulain 27 §:n mukaista terveyshaittaa.

Toiminnalla on vaikutuksia myös alueen pohjaveteen. Toiminta ei saa pilata talousvesikaivojen veden laatua tai heikentää pohjavesiä.

ympäristöselvitys tulee toimittaa museovirastolle ja ELY-keskukselle, jolloin ko. tahojen on mahdollista arvioida ja ottaa kantaa selvityksen riittävyyteen. **Ei muita toimenpiteitä.**

Suomen ympäristökeskuksen¹ mukaan suunnittelualueella ei ole vedenhankinnan kannalta tärkeitä tai mahdollisia pohjavesialueita. YVA- ja edelleen kaavaselostuksessa on arvioitu, että rakentamisen aikana voi muodostua lyhytaikaisia vaikutuksia alueella muodostuvien pohjavesien määrään. Vaikutukset arvioidaan kuitenkin vähäisiksi suhteellisen pienen pinta-alan perusteella. Toiminnan aikana tai toiminnan päättymisen jälkeen merkittäviä vaikutuksia pohjavesien laatuun ei arvioida muodostuvan. Kokonaisuutena vaikutukset on arvioitu keskisuuriksi ja kielteisiksi. Asiaa on käsitelty kaavaselostuksen kohdassa 5.5.2. > Pohjavedet, s. 76. **Ei toimenpiteitä.**

Outokummun luonnonystävät ry

Asia	Vastine ja toimenpiteet
Hautalammen kaivoksen asemakaava ja asemakaavan muutos	
Kaavaselostuksessa on esitetty alueen sijainti aiempaa todenmukaisempi etäisyys kaupungin keskustasta. Kaivoshankkeen johdosta kaupunkilaiset menettäisivät suosituksen ulkoilualueen.	Epävirallisiin ulkoilureitteihin kohdistuu jonkin verran kielteisiä vaikutuksia, kun hankealueella olevien ulkoilureittien käyttö estyy osittain. Kyse on osasta kaivospiirin alueella olevista reiteistä. Kaupungin ylläpitämät ulkoilureitit säilyvät, ja ne on merkitty kaavakarttaan. Ei toimenpiteitä. Todettakoon, että kaivosalueen ai-dattu osuus tulee olemaan pienempi alue kuin koko kaivospiiri tai asemakaavassa EK-alueeksi merkitty osuus.
Outokummun luonnonystävät ry katsoo edelleen, että suunnittelun tavoitteiden kuvauksessa on huomattavia epävarmuuksia. Esitettyjen suunnittelun tavoitteiden mukaan Hautalammen kaivoshanke edistäisi Keretin vanhan kaivoksen toiminnan jälkeisten vaikutusten ja päästöjen hallintaa. ELY-keskuksen mukaan (perusteltu päätelmä annettu 18.7.2023) tälle väitteelle ei löydy riittäviä perusteluja. Puutteellisten selvitysten takia hankkeen ympäristövaikutuksista ei voida sanoa ovatko ne positiivisia vai negatiivisia.	Kaavaehdotuksesta antamassaan lausunnossa Pohjois-Karjalan ELY-keskus kirjoitti: <i>"Pohjois-Karjalan ELY-keskuksen tämän kaavan luonnosvaiheessa antamassa lausunnossa lueteltiin sellaiset hankkeen jatkokäsittelyssä huomioitavat seikat, joilla voi olla erityistä merkitystä laadittavan kaavan sisällön kannalta ja joihin voi olla mahdollista vaikuttaa nimenomaan kaavan merkinnöillä ja määräyksillä. Nämä on huomioitu jatkoselvityksissä, kaavaehdotuksessa ja siihen liittyvässä selostuksessa riittävällä tavalla."</i> Ei toimenpiteitä.
Luontoselvityksiä on tehty lisää vuonna 2024, mitä pidämme hyvänä asiana.	Pohjois-Karjalan ELY-keskus on edellyttänyt selvitettäväksi, esiintyykö kaava-alueella

¹ www.paikkatietoikkuna.fi > karttataso 'Pohjavesialuerajat'.

Alueella on kahdessa selvityksessä (2021 ja 2024) havaittu useita direktiivilajeja (luonnon-suojeluasetuksen liite 7), kuten runsaasti viitasammakkoita. Lepakkokartoituksessa havaituista lajeista viiksisiiippa, isoviiksisiiippa, vesisiiippa, lampisiiippa ja pohjanlepakko ovat kaikki tiukasti suojeltuja lajeja.

Niiden eläinlajien, jotka mainitaan luontodirektiivin liitteessä IV (a) lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kiellettyä luonnonsuojelulain 78 § ja 79 § nojalla. ”Tiukka suojelu edellyttää, että kyseisten lajien lisääntymis- ja levähdyspaikat on aina säilytettävä erilaisten hankkeiden ja toimenpiteiden yhteydessä, ellei niiden hävittämiseen tai heikentämiseen ole saatu poikkeamislupaa” (Nieminen & Ahola 2017). Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus) voi myöntää kieltoon poikkeuksen vain tiukasti määritellyillä perusteilla.

Tiukasti suojellun lajin suojelusta saa poiketa vain erityisen painavista syistä. Se mahdollistaa mm. liikenne- ja energiantuotantoinfrastruktuurin rakentamisen poikkeusluvalla, mutta ei esim. yksityistä liiketoimintaa. Poikkeuslupa-tapauksissakin on edellytetty jonkilaista kompensatioita.

viitasammakkoa, lepakoita, tai niiden lisääntymis- ja levähdyspaikkoja.

Viitasammakko. Selvityksessä kaava-alueelta löytyi viitasammakoiden lisääntymispaikkoja. Selvityksen perusteella viitasammakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikat on merkitty kaavakarttaan s-4-osa-aluevarauksella.

Lepakot. Selvityksessä kaava-alueelta ei löytynyt lepakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikkoja, joten niitä koskevia merkintöjä ei ole ollut tarpeen tehdä. Sen sijaan luo-2-osa-aluevarauksella on merkitty kaikki selvityksessä todetut lepakoiden ruokailualueet, ja määräyksen mukaan alueen puusto tulee säilyttää luonnontilaisena. Luonnonsuojelulaki (LSL) ei edellytä osoittamaan tai säilyttämään lepakoiden ruokailualueita, vaan merkintä perustuu AKL 57 § 2. mom. tarjoamaan mahdollisuuteen antaa asemakaavassa luonnonarvojen suojelemista koskevia määräyksiä.

ELY-keskus on lausunnossaan 28.2.2025 todennut, että luontoselvitykset ovat riittäviä ja selvityksessä havaitut huomionarvoiset lajit on huomioitu kaavassa riittävällä tavalla.

Kaavan hyväksyminen ei anna oikeutta hävittää LSL 78 §:n tarkoittamia tiukasti suojeltujen lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkoja. Koska kaivoksen toimintoja tai rakentamista ei ole osoitettu lisääntymis- ja levähdyspaikoille, ei ole myöskään tarvetta hakea poikkeamista suojelusta. LSL:n asettamat rajoitukset tulevat kaavan kautta tietoon. Mikäli myöhemmin tulee tarve poiketa LSL 78 §:n mukaisesta suojelusta, on poikkeamista haettava erikseen, mikä ratkaistaan LSL 83 §:n mukaisessa menettelyssä. Lepakon osalta poikkeamista ei vaadita lainkaan, koska niiden lisääntymis- ja levähdyspaikkoja ei havaittu. Lajien rauhoitussäännöksistä annettavat poikkeusluvut ovat määräaikaisia, eikä niitä siksikään ole tarkoituksenmukaista hakea ja myöntää kaavaprosessin aikana.

Pohjois-Karjalan ELY-keskus kirjoittaa kaavaehdotuksesta antamassaan lausunnossa:

”Hautalammen kaivoshankkeen toteuttaminen kaavaselostuksessa yleispiirteisesti kuvatulla tavalla edellyttää useita rinnakkaisia lupamenettelyitä. Asemakaavan laatiminen on yksi näistä menettelyistä. Kaivoshankkeen toteuttamisen muista viranomaismenettelyistä keskeisiä ovat kaivoslupa ja ympäristölupa, jotka ohjaavat kaivostoimintaa omista näkökulmistaan.

Kaavas suunnitelman mukaan rikastushiekka- ja kiertovesialtaat tulisivat viitasammakoiden lisääntymis- ja levähdysalueiden kohdalle. Lisäksi pölyäminen ja kemialliset muutokset hyvin todennäköisesti johtaisivat näiden alueiden häviämiseen ja heikkenemiseen. Viitasammakkoa on käsitelty Suomessa oikeudessa usein mm. Viurusuolla (KHO 8.3.2011t.599), ja se on estänyt hankkeiden toteutuksia.

Suunnitelman mukaan kaivoshankeen jätevedet johdettaisiin suunnitelman mukaan Sysmäjärven Natura 2000-alueelle, jonka vaikutukset linnustoon ja kalastoon olisivat negatiiviset eikä lievennystoimenpiteitä ole esitetty.

EU:n luontodirektiivissä säännellään Natura 2000 -alueilla toteutettavua suunnitelmia tai hankkeita. Jos luontodirektiivin 6(3) artiklan mukainen arviointi johtaa siihen, että ehdotettu suunnitelma tai hanke vaikuttaisi Natura -alueen koskemattomuuteen, suunnitelmaa tai hanketta ei saa toteuttaa.

Olennaista on pystyä erottamaan viranomaismenettelyiden erot toisistaan.

Asemakaavan tarkoitus on osoittaa tarpeelliset alueet eri tarkoituksia varten ja ohjata rakentamista ja muuta maankäyttöä paikallisten olosuhteiden, kaupunki- ja maisemakuvan, hyvän rakentamistavan, olemassa olevan rakennuskannan käytön edistämisen ja kaavan muun ohjaustavoitteen edellyttämällä tavalla (AKL 50 §). Asemakaavalla siis keskitytään alueiden käyttötarkoitusten ja niiden maantieteellisen sijoittumisen osoittamiseen sekä rakentamisen ohjaamiseen sekä kaavan että lainsäädännön tavoitteiden puitteissa.”

Kuten edellä todetaan, asemakaavalla osoitetaan alueet eri käyttötarkoituksia varten ja ohjataan rakentamista ja muuta maankäyttöä. Toki asemakaavassa otetaan huomioon luonto- ja ympäristöasiat, mutta niiden painopiste on kuitenkin ympäristöluvassa.

Rikastushiekka- (ri) tai prosessivesialtaat (pr) eivät sijoitu viitasammakoiden lisääntymis- ja levähdysalueille (s-4). Paikoin rajaukset ovat lähellä toisiaan, mutta esim. rikastushiekka-alueen rajausta on tarkistettukin siten, että viitasammakon elinympäristö säilyy. Epäselvyyksiä voi aiheuttaa esim. se, että s-4- ja luo-2-alueet risteävät toisiaan, samoin prosessivesiallas ja sen viereinen rakennusala toisiaan. Ensin mainittu Jyrinlammen pohjoisrannalla, jälkimmäinen Keskimmäisen Hautalammen pohjoispuolella. **Ei toimenpiteitä.**

Kaivoshankkeen vaikutuksia Sysmäjärven Natura 2000-alueeseen on selvitetty ympäristövaikutusten arvioinnin yhteydessä. ELY-keskus otti aikoinaan kantaa selvityksiin YVA-selostuksessa antamassaan perustellussa päätelmässä, minkä jälkeen YVA-asiakirjoja on tarkistettu.

Kaivoksen vaikutuksia Sysmäjärven Natura 2000-alueeseen ei ole mahdollista selvittää kaavaprosessissa, vaan kaivoksen toimintaedellytykset ratkaistaan tältä osin YVA-vaiheen ja lisäselvitysten jälkeen lopulta ympäristöluvan menettelyssä.

Ei toimenpiteitä asemakaavassa.

Kaivoshanke vaikuttaisi useisiin direktiivilajiin sekä Natura 2000 alueen linnustoon haitallisesti, ja aiheuttaisi pinta- ja pohjavesien pilaantumista. Hankkeen toteutuminen vaatisi useita poikkeuslupia sekä lievennys- ja kompensatiotoimenpiteitä, mitä ei tietomme mukaan ole esitetty. Näin ollen Outokummun luonnonystävät ei kannata kaavaselostuksen mukaista kaivostoiminnan aloittamista ja siihen liittyvää rakentamista alueella. Vaadimme edellä mainitut poikkeusluvat ja lievennystoimenpiteet esitettäväksi ennen kaavan hyväksymistä.

Nämä kohdat on käsitelty edellä. Todettakoon lisäksi, että alueella on voimassa Hautalammen kaivospiiri KaivNro K7802. Kaivosoikeus on saanut lainvoiman 23.5.2023. Kaivostyöhön on ryhdyttävä viimeistään 23.5.2023.

Luonnonsuojelulain 83 §:n mukainen lupamennettely (poikkeaminen) ei ole tarpeen kaavaehdotusvaiheessa, koska kaavaratkaisu on sellainen, ettei sen voida katsoa heikentävän tai hävittävän ko. direktiivilajien lisääntymis- ja levähdyspaikkoja kaava-alueella. Lajien rauhoitussäännöksistä annettavat poikkeusluvat ovat lisäksi määräaikaista, eikä niitä siten ole tarkoituksenmukaista eikä ehkä edes mahdollista myöntää kaavoja varten.

Sweco Finland Oy